

Kommunal- og distriksdepartementet

[postmottak@kdd.dep.no](mailto:postmottak@kdd.dep.no)

24.2.2023

## Høringsuttalelse NOU 2022:11 *Ditt personvern – vårt felles ansvar*

Vi viser til personvernkommisjonens utredning NOU 2022:11 *Ditt personvern – vårt felles ansvar*, og vi takker for muligheten til å levere en høringsuttalelse.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge. Vi er pådrivere for at digitalisering i offentlig sektor må balansere hensynene mellom barns rett til å delta digitalt, til å være trygge og få ivaretatt sitt personvern, i tråd med FNs barnekomite sin Generelle kommentar nr. 25, *On children's rights in relation to the digital environment*.

Vi er glade for at det nå foreligger en grundig utredning, som synliggjør behov for en nasjonal personvernpolitikk relatert til digitalisering. Redd Barna deler kommisjonens oppfatning om at det offentlige bør gå foran som et godt eksempel når det gjelder å utvikle personvernvennlige tjenester, og vi støtter anbefalingen om å utvikle helhetlig personvernpolitikk på tvers av alle sektorer og innad i hver sektor. I denne sammenhengen vil Redd Barna særlig trekke fram behov for å styrke barns personvern i utdanningssektoren. Vi er glade for at utvalget har viet personvern i skolen stor oppmerksomhet, og at det ble arrangert et eget innspillmøte om dette, der vi ga våre innspill. Videre er det positivt at personvernkommisjonen bestilte en egen utredning om barn og unges egne perspektiver på personvern, som belyser barns kunnskapsbehov.<sup>1</sup>

### Barns personvern i skolen

Redd Barna støtter utvalgets beskrivelse av at skolen har store personvernutfordringer som følge av digitaliseringen. Vi mener at arbeid med digitalisering i skolen må finne en god balanse mellom å ta hensyn til barnets rett til å lære, være trygge gjennom bedre koordinerte tjenester, og til å få ivaretatt sitt personvern. Det forutsetter at den nasjonale digitaliseringspolitikken må ha mekanismer for å sikre at alle kommuner og skoler, både offentlige og private, settes i stand til å bruke digitale tjenester og læringsverktøy på en måte som ivaretar barns personvern.

Vi er glade for at personvernkommisjonen retter kritisk oppmerksomhet på teknologigigantenes plass i utdanningssektoren, og vi støtter tiltak som kan gjøre utdanningssektoren mindre avhengig av teknologigigantene, slik at skolen begrenser bruken av digitale tjenester som profitterer på barns persondata. Viktigheten av å styrke kontroll av kommersielle aktører i skolen av hensyn til barns

---

<sup>1</sup> Ekstern utredning: [Personvernkommisjonen: Intervjuer med barn og unge om personvern](#)

rettigheter, er noe vi har bidratt til å beskrive nærmere i Agenda-notatet. *Digitalisering i skolen: Hvem har ansvar for barns personvern?*<sup>2</sup> Redd Barna er pådrivere for at det bør etableres en digital infrastruktur som støtter skolenes pedagogiske og administrative arbeid og som tar utgangspunkt i barns rettigheter til å delta, være trygge og få sitt personvern ivaretatt. Det er videre viktig at den digitale infrastrukturen i skolen gir barn, foreldre og lærere god og forståelig informasjon om hvilke data som lagres, deles og brukes videre, og hvordan persondata kan slettes. Vi mener at representanter for elever, lærere og foreldre bør medvirke til å styre hvor grenseoppgangene går mellom hensyn til effektiv læring, mer effektiv koordinering mellom skolen og andre offentlige tjenester og retten til å få ivaretatt sitt personvern. Samtidig stiller Redd Barna i en høringsuttalelse til Ekspertutvalget til læringsanalyse, en rekke kritiske spørsmål til bruken av data for læring i skolen.<sup>3</sup> Videre mener Redd Barna at spørsmål om lagring, deling og bruk av barns persondata i skolen til bruk i læring i skolen og til andre formål, ikke bare bør overlates til skolesektoren alene, men være gjenstand for offentlig debatt og demokratisk styring.

Som det framgår av personvernkommissjonens utredning er det nødvendig med et bredt sett av tiltak i skolen, både på kort og lang sikt, for å sikre bedre styring over hvordan barns persondata lagres, deles og brukes. Vi mener at tiltak som tjenestekatalogen som foreslås av utvalget, er ett av flere nødvendige tiltak for å gjøre det mulig for den enkelte lærer å velge å ta hensyn til barns personvern i hverdagen. Samtidig mener vi at det viktig og nødvendig at det også settes av ressurser til gode opplæringsressurser er tilgjengelige som er tilpasset ny læreplan LK20, enten det er papirbøker eller digitale læringsverktøy, slik at lærer og skolen får reell metodefrihet og ikke må ta i bruk gratisapper som betales med barns persondata.

Vi deler utvalgets oppfatning om at det er viktig at elevene får god opplæring om hvordan personopplysninger samles inn, hva de brukes til, hvordan slik innsamling påvirker oss og hvilke effekter det har på samfunnet. Det forutsetter at utdanningsmyndighetene sikrer at lærere får økt kompetanse om digitalisering og personvern.

### **Barns personvern i barnehagen**

Redd Barna er glade for at personvernkommissjonen retter oppmerksomheten til barnehagenes praksis, og at barnehager også må inkluderes i det videre arbeidet for å utvikle en digital infrastruktur på barnets premisser og etter barnets beste, og ivaretar barnehagebarns personvern. Barnehager registrerer og lagrer store mengder med informasjon om barna, inkludert personopplysninger, bilder og videoer. Bilder og videoer deles etter foreldres samtykke med foreldregruppa gjennom ulike tekniske løsninger.

Vi savner imidlertid at personvernkommissjonen ikke har sett spesifikk på barnehage som eget område, men at man gjennom hele utredningen ser barnehage- og skolesektoren under ett. Barnehage og skole er to forskjellige arenaer for barn. Hele 93,3 prosent av andel barn i alderen 1-5 år har plass i en barnehage.<sup>4</sup> Med tanke på den lave alderen til barnehagebarn, som i seg selv er en sårbarhetsfaktor, og at barnehage og

---

<sup>2</sup> [Digitalisering i skolen: Hvem har ansvaret for barns personvern?](#) Agenda-notat (2022)

<sup>3</sup> [Innspill til Ekspertutvalget for læringsanalyse](#)

<sup>4</sup> Statistikk sentralbyrå: [Dekningsgrad i barnehager i 2021](#) med oppdaterte tall 3. mars 2022

skole har ulike mandat og innhold, samt at læringen i barnehagen skal foregå på andre premisser enn i skolen, så mener vi at man i utredningen burde skille barnehagesektoren mer ut og kartlagt mer hvilke utfordringer som man kan se der.

Redd Barna mener det bør kartlegges i hvor stor grad digitale verktøy og tjenester blir brukt i barnehager, og hvordan de ivaretar barnehagebarns personvern, og at man i denne kartleggingen i like stor grad kartlegger bruken i private barnehager som i offentlige barnehager ettersom over halvparten av barnehagene i Norge er privateid.<sup>5</sup>

Ansatte i barnehagen skal etter *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* kapittel 8 blant annet: «utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern».<sup>6</sup> Ansatte i barnehager må få økt digital kompetanse, inkludert mer kompetanse om personvern, barnehager må bli bedre og mer oppmerksomme på hvilke digitale tjenester og verktøy de bruker i barnehagens praksis, kartlegging, informasjonshenting og deling av informasjon, bilder og videoer til foreldregrupper. Samtidig er det også nødvendig med tiltak fra nasjonale myndigheter som gjør det enkelt og mulig for den enkelte ansatte å finne ut om en app og tjeneste ivaretar krav til sikkerhet og barns rett til personvern, og peker på viktigheten av forslaget om en egen tjenestekatalog som gjør det enkelt å finne ut om en app ivaretar hensyn til barns personvern.

### **Bedre vern mot foreldredeling**

Vi er glade for at utvalget problematiserer personvernutfordringer knyttet til innhold delt av foreldre. Vi støtter forslag om å forebygge dette bedre gjennom kompetanseheving, og ved å tilrettelegge for en veileder, slik det foreslås. Vi mener imidlertid at det er behov for å utrede flere tiltak og virkemidler, og støtter derfor også forslaget om å nedsette et lovutvalg som skal gjennomgå og foreslå endringer i regelverk som omhandler barn og deres beskyttelse i digitale flater. Vi viser i denne forbindelse til følgende fra Redd Barnas hørings svar til ny barnelov:

*Redd Barna støtter forslaget om å ta inn en egen bestemmelse om barns rett til personvern og vern om privatlivet i kapittelet om foreldreansvaret, da det etter vårt syn er behov for tydeligere regler på dette området. Det er positivt at utvalget har valgt å formulere denne som en rettighet for barnet, samt pålagt foreldrene en tydelig plikt til å vurdere denne rettigheten før de deler personopplysninger om barnet. Dette er etter vårt syn i tråd med barns rett til privatliv i barnekonvensjonen artikkel 16 og Grunnloven § 102.*

*Vi synes særlig det er positivt at bestemmelsens siste ledd spesifiserer at alle barn kan nekte foreldrene å samtykke til deling av personopplysninger. Også yngre barn vil være i stand til å gjøre seg opp en mening om deling, og da må denne meningen lyttes til og respekteres i tråd med barnekonvensjonen artikkel 12. Se nedenfor under hørings svarets punkt 6.4 om hva Barnekomiteen legger i begrepet "i stand til å danne seg egne synspunkter".*

---

<sup>5</sup> [Nøkkeltall for barnehager](https://www.udanningsforbundet.no), utdanningsforbundet.no (oppsøkt 23.februar 2023)

<sup>6</sup> [Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#)

*Vi er imidlertid usikre på om det ut ifra bestemmelsens ordlyd er mulig for barn, og foreldre, å se bestemmelsens praktiske betydning. Derfor mener vi det bør iverksettes et informasjonsarbeid som tar sikte på å gjøre barn og foreldre oppmerksomme på barns rett til personvern og privatliv, og hvordan denne bestemmelsen gjør seg gjeldende f. eks. ved deling av bilder av barn på sosiale medier. Dette vil være viktig for å sikre at et av formålene utvalget begrunner bestemmelsen i, pedagogisk veiledning til barn og foreldre, faktisk realiseres.*

*Videre mener vi barns rett til personvern og vern om privatlivet kan være viktig også i forholdet til andre personer enn foreldrene, for eksempel andre familiemedlemmer eller voksne som barnet kjenner. Rettigheten bør også tas inn i barnelovens innledende kapittel om barns rettigheter, slik at loven i større grad reflekterer at dette er en selvstendig rettighet for barnet som alle skal respektere.<sup>7</sup>*

Vi viser dessuten til vårt innspill til Representantforslag 81 S (2022–2023), der vi påpeker at det pågår flere parallelle prosesser som har betydning for barns rett til personvern, også der barn og foreldre ikke har sammenfallende interesser.<sup>8</sup>

### **Behov for tiltak for å styrke barns forbrukervern**

Vi er glade for at utredningen gir en grundig gjennomgang av de personvernmessige konsekvensene av overvåkingsbasert markedsføring, også rettet mot barn og ungdom. Vi deler oppfatningen om at dagens regelverk er for fragmentert og ikke tilpasset barns digitale liv. Redd Barna støtter forslaget om å sette ned et lovutvalg som gjennomgår og foreslår nødvendige endringer i regelverket som beskytter barn og unge på digitale flater.

Vi støtter også flertallet i kommisjonen sitt forslag om at et generelt forbud mot atferdsbasert markedsføring bør utredes. Selv om Europakommisjonen har vedtatt et forbud rettet mot barn, mener Redd Barna at et totalforbud vil komme barn til gode, ettersom tjenester ofte mangler systemer for å verifisere alder, i tillegg til at foreldre legger igjen digitale spor som også kan gå på bekostning av barns personvern. Vi viser i denne forbindelse igjen til vårt skriftlige innspill til Representantforslag 81 S (2022–2023), der vi også støtter et slikt totalforbud.<sup>9</sup>

### **Et effektivt tilsyn som treffer barn**

Redd Barna deler kommisjonens oppfatning om at Datatilsynet må styrkes. Vi mener at dette ikke bare gjelder ressurser, men også ved å styrke sin barnerettslige kompetanse ytterligere. Det er viktig at barn

---

<sup>7</sup> <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2020-14-ny-barnelov/id2828101/?uid=8595d0bf-07df-48d0-b116-0d5ecfc8eb62>

<sup>8</sup> <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2022-2023/dok8-202223-081s/>

<sup>9</sup> <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2022-2023/dok8-202223-081s/>

anerkjennes som selvstendige rettssubjekt. Redd Barna er opptatt av at barns rettigheter må sikres, også der de står i et spenningsforhold til voksne. Det betyr ikke nødvendigvis at de skal trumfe de voksnes rett i alle tilfeller, men de må vurderes og gis. Personvernet kan imidlertid ikke kun sikres ved en sterk, sentral tilsynsmyndighet. Samtidig støtter vi personvernkommisjonen som mener det må skje med en samtidig styrking av andre viktige samfunnsaktørers forutsetninger for å bidra til et godt personvern.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak

Seksjonsleder Kunnskap og nasjonal politikk

Kaja Hegg

Spesialrådgiver barns rettigheter og internett

Anne Elin Kleva

Skolerådgiver

*Signaturene er elektronisk godkjente*